

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 251/03-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. novembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť Š. V., bytom K., ktorou namietal porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 16 ods. 2 a čl. 22 Ústavy Slovenskej republiky kontrolou a cenzúrou jeho korešpondencie vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach - Šaci, porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky, porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 15 Co 102/03-44 z 31. júla 2003, ako aj porušenie jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 51 a porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky orgánmi činnými v trestnom konaní vrátane Krajskej prokuratúry v Košiciach, ktoré sa podľa neho odmietli zaoberať jeho trestným oznámením z 23. júna 2003, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť Š. V. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 16 ods. 2 a čl. 22 Ústavy Slovenskej republiky kontrolou a cenzúrou jeho korešpondencie vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach - Šaci **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

2. Sťažnosť Š. V. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 15 Co 102/03-44 z 31. júla 2003 o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

3. Sťažnosť Š. V. v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 51 a porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky orgánmi činnými v trestnom konaní vrátane Krajskej prokuratúry v Košiciach, ktoré sa podľa neho odmietli zaoberať jeho trestným oznámením z 23. júna 2003, o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 3. októbra 2003 doručené podanie Š. V., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), doplnené jeho ďalším podaním z 10. októbra 2003 vo veci porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 16 ods. 2 a čl. 22 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) kontrolou a cenzúrou jeho korešpondencie vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach – Šaci, vo veci porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 48 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 51 ústavy, ako aj porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 102/03-44 z 31. júla 2003, ako aj vo veci porušenia jeho základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 51 a porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy postupom orgánov činných v trestnom konaní, predovšetkým Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“), ktoré sa podľa neho odmietli zaoberať jeho trestným oznámením z 23. júna 2003.

Sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 22 a čl. 48 ods. 2 ústavy uvádzajúc „*V mojej sťažnosti z 27. augusta 1997 som jasne uviedol ako došlo k porušeniu listového tajomstva, tak že si myslím že nemusím všetko rozpisovať, obdržal som aj list z ústavného súdu pod č. k. II ÚS 53/97-5*“.

V konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 53/97 (išlo o podnet sťažovateľa z 28. júla 1997) namietal sťažovateľ porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 16 ods. 2 a čl. 22 ústavy, ku ktorému malo dôjsť v období od januára 1997 do 24. júla 1997 kontrolou a cenzúrou korešpondencie sťažovateľa (vrátane korešpondencie so štátnymi orgánmi a so zástupcom vlády Slovenskej republiky v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu) vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý vtedy sťažovateľ vykonával. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 53/97-5 z 27. augusta 1997 prijal podnet sťažovateľa na ďalšie konanie a opakovanou výzvou z 2. septembra 1997 a z 9. septembra 1997, ktorá bola sťažovateľovi doručená 11. septembra 1997, ho vyzval, aby v lehote 15 dní predložil ústavnému súdu písomné splnomocnenie pre advokáta alebo komerčného právnik na zastupovanie jeho osoby v uvedenom konaní vzhľadom na zákonom ustanovenú podmienku povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (§ 22 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov v znení platnom a účinnom do 1. augusta 2000). Pretože sťažovateľ aj napriek výzve a poučeniu zo strany ústavného súdu v stanovenej lehote písomné splnomocnenie pre advokáta alebo komerčného právnik na zastupovanie jeho osoby pred ústavným súdom nezaslal, ústavný súd konanie v predmetnej veci uznesením č. k. II. ÚS 53/97-13 z 8. októbra 1997 zastavil. Sťažovateľ sa následne obrátil so sťažnosťou v uvedenej veci na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu.

Druhá z námietok sa týka konania o sťažovateľovej žalobe na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy podanej na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“). Okresný súd konanie v predmetnej veci uznesením č. k. 14 C 1322/01-30 z 28. apríla 2003 zastavil podľa § 10 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov z dôvodu

nezaplatenia súdneho poplatku sťažovateľom. Sťažovateľ podal proti spomínanému uzneseniu okresného súdu odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 15 Co 102/03-44 z 31. júla 2003 rozhodnutie okresného súdu potvrdil, čím podľa sťažovateľa „*bezdôvodne zastavil súdne konanie*“. V ďalšom texte svojho podania sťažovateľ namietal, že sa proti uzneseniu okresného súdu nemohol odvolať, čo považuje za porušenie svojho práva na súdnu ochranu. Súčasne je podľa neho aj § 43 Občianskeho súdneho poriadku v rozpore s článkom 6 ods. 1 dohovoru, pretože porušuje princípy spravodlivého procesu, a to tým, že „*je v ňom zakódovaná možnosť vyžadovať od účastníka konania najmä žalobcovi, zaplatenie súdneho poplatku, ktoré nepredpisuje zákon, čl. 2 ods. 2 ústavy SR*“.

Podľa tretej zo sťažovateľových námietok sa porušenia jeho základných práv mali dopustiť orgány činné v trestnom konaní (vrátane krajskej prokuratúry) tým, že sa „odmietli“ zaoberať jeho trestným oznámením z 23. júna 2003, ktoré sa týkalo podozrenia z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 Trestného zákona, ku ktorému malo dôjsť tak, že nezistení zamestnanci B. h. so sídlom v K. na základe nesprávnych výsledkov kontroly bytových vodomeroch v obytnom dome v K. vykonanej 11. júna 2003 zaúčtovali sťažovateľovi do výkazu o celkovej spotrebe vody v jeho byte na uvedenej adrese aj náklady na vodu, ktorú neoprávnene odoberali jeho susedia. Sťažovateľ v podaní namietal, že sa so sťažnosťou v tejto veci obrátil aj na krajskú prokuratúru, táto však jeho sťažnosť nepostúpila „úradu vyšetrovania“, ale uznesením č. k. Kn 2262/03-9 zo 14. augusta 2003 ju podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietla.

Sťažovateľ vo svojich podaniach žiadal o začatie konania podľa čl. 127 ústavy v jeho veci a o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia „*z dôvodu porušenia jeho práv*“.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd

návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ opakovane namietol porušenie svojich základných práv v dôsledku kontroly a cenzúry jeho korešpondencie vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý vykonával na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Obvodného súdu Košice 2 sp. zn. 7 T 16/96 z 9. júna 1996 v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach – Šaci.

Konanie o predchádzajúcom podnete sťažovateľa v uvedenej veci ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 53/97-13 z 8. októbra 1997 zastavil pre nedostatok v zákonom ustanovených podmienkach konania.

Podľa § 24 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

Zo sťažnosti sťažovateľa, ako aj zo spisu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 53/97 je zrejmé, že sťažovateľ sa v tej istej veci už obrátil na ústavný súd, ktorý konanie o jeho pôvodnom návrhu z 28. júla 1997 doručenom 30. júla 1997 uznesením č. k. II. ÚS 53/97- 13 z 8. októbra 1997 zastavil pre nedostatok v zákonom ustanovených podmienkach konania. Sťažnosť sťažovateľa z 1. októbra 2003 doručená ústavnému súdu 3. októbra 2003 sa teda týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol.

Z ustanovenia § 24 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde vyplýva neprípustnosť takého návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, ktorý sa týka vecí, o ktorej ústavný súd už rozhodol, vrátane prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania (vrátane zastavenia konania podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 104 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), ak v ďalšom návrhu podmienky konania opakovane neboli splnené.

Sťažovateľ v sťažnosti z 1. októbra 2003 opakovane namietol porušenie svojich základných práv, ku ktorému malo dôjsť v období od januára 1997 do 24. júla 1997. O skutočnostiach, v ktorých sťažovateľ vidí porušenie svojich základných práv, sa dozvedel taktiež ešte v priebehu roka 1997 (konkrétne 27. januára 1997, 28. januára 1997 (...)) a naposledy 24. júla 1997), ako to vyplýva z obsahu jeho podnetu z 28. júla 1997.

Na ústavný súd sa sťažovateľ opakovane obrátil až v októbri 2003, teda po viac ako šiestich rokoch odkedy sa o namietanom zásahu do svojich základných práv dozvedel.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu (do základných práv alebo slobôd sťažovateľa). Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02). Jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

V čase, keď sa sťažovateľ domáhal ochrany svojich základných práv a slobôd na ústavnom súde podľa čl. 127 ústavy, už uplynula lehota stanovená pre tento typ konania

pred ústavným súdom. V danej situácii bol ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde nútený konštatovať, že v tejto časti sťažnosti ide o opakovaný návrh, u ktorého opakovane nie sú splnené zákonom ustanovené podmienky konania [§ 24 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde] pre oneskorenosť (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde), a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona ako neprípustnú.

Pokiaľ ide o druhú sťažovateľovu námietku, podľa ktorej sa mal porušenia jeho základných práv a slobôd dopustiť krajský súd tým, že uznesením č. k. 15 Co 102/03-44 z 31. júla 2003 potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 14 C 1322/01-30 z 28. apríla 2003 o zastavení konania v sťažovateľovej právnej veci pre nezaplatenie súdneho poplatku, ústavný súd pripomína, že v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už vyslovil, že v prípadoch namietaného porušenia základných práv a slobôd (najmä pokiaľ ide o základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy), ku ktorému malo dôjsť tým, že všeobecný súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdnych poplatkov, treba za účinný právny prostriedok nápravy považovať aj dovolanie podané podľa § 236 v spojení s § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (*mutatis mutandis* I. ÚS 1/00).

Na základe uvedených ustanovení je poskytnutie ochrany sťažovateľovým základným právam v právomoci všeobecných súdov prostredníctvom pre sťažovateľa účinného a dostupného mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania.

Z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb namietajúcich porušenie svojich základných práv alebo slobôd zaručených v ústave, prípadne v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve, len ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd, vyplýva, že právomoc všeobecných súdov poskytnúť sťažovateľovi ochranu na základe využitia opravného prostriedku – dovolania vylučuje právomoc ústavného súdu konať v uvedenej veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažovateľovu sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie označených základných práv postupom orgánov činných v trestnom konaní (predovšetkým krajskej prokuratúry), ktoré sa podľa neho „odmietli zaoberať“ jeho trestným oznámením z 23. júna 2003.

Z príloh, ktoré sťažovateľ k sťažnosti pripojil, vyplýva, že jeho oznámenie z 23. júna 2003 prokurátor Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej len „okresná prokuratúra“) uznesením sp. zn. 4140/2003 z 22. júla 2003 podľa § 159 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu, ktoré mu bolo doručené 29. júla 2003, sťažnosť. Prokurátor krajskej prokuratúry sťažovateľovu sťažnosť uznesením č. k. Kn 2262/03-9 zo 14. augusta 2003 zamietol ako nedôvodnú s tým, že na jej základe preskúmal v zmysle § 147 ods. 1 Trestného poriadku správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým mohol sťažovateľ podať sťažnosť, ako aj samotný obsah sťažovateľovho oznámenia z 23. júna 2003, pričom zistil, že rozhodnutie je odôvodnené a v súlade so zákonom.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre je prokurátor pri vybavovaní podnetu povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Prokurátor posudzuje podnet podľa obsahu, pričom prihliada na všetky skutočnosti, ktoré počas prešetrovania vyšli najavo (§ 35 ods. 2 zákona o prokuratúre).

Ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov (§ 35 ods. 3 zákona o prokuratúre).

Podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre je nadriadený prokurátor oprávnený vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, ako má postupovať v konaní a pri plnení úloh (vrátane pokynu na začatie trestného stíhania vo veci, resp. pokynu na začatie trestného stíhania osôb podozrivých zo spáchania trestného činu).

Z vyššie uvedeného vyplýva, že zákon o prokuratúre poskytuje sťažovateľovi prostriedok nápravy – podnet v zmysle § 31 až 36 uvedeného zákona, ktorým sa mohol domáhať preskúmania zákonnosti postupu prokurátorov okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry pri preverovaní jeho oznámenia z 23. júna 2003, pokiaľ bol toho názoru, že sa ním „odmietli zaoberať“, resp. nedodržali pri jeho preverovaní zákonný postup, v dôsledku čoho malo dôjsť (ako namietal) k porušeniu jeho práva „na spravodlivé prerokovanie celej veci“. Uvedený právny prostriedok umožňoval sťažovateľovi dosiahnuť účinnú nápravu vzhľadom na právomoc generálneho prokurátora záväzným pokynom nariadiť začatie trestného stíhania v predmetnej veci aj napriek rozhodnutiu okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry, ak by na základe podnetu sťažovateľa došiel k záveru, že ich postup bol v rozpore so zákonom.

Sťažovateľ však podnet v zmysle § 31 až 36 zákona o prokuratúre bez preukázateľne závažného dôvodu nevyužil, ale obrátil sa priamo na ústavný súd, v dôsledku čoho bola jeho sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietnutá pre neprípustnosť (§ 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. novembra 2003